

نقش بلوغ اجتماعی در تدوین الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

یحیی پالیزدار^۱

مریم سعیدی فر^۱

فرامرز سهرابی^۲

چکیده

تدوین الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت با رویکردها و جهت‌گیری‌های متفاوتی امکان‌پذیر است. ولی صرف نظر از جهت‌گیری‌های متفاوت و رویکردهای مختلف، مطلبی که می‌بایست مورد نظر قرار گیرد، نگاه خاص به ریشه‌های فرهنگی و اعتقادی و خواستگاه آنان در ایران اسلامی است. بحث انتظار و ظهور منجی و مقدمات آن از جمله بلوغ اجتماعی یکی از مباحث بسیار تأثیرگذار در جامعه ایران اسلامی بوده و خواهد بود. به عبارتی تدوین یک نقشه راه برای آینده ایران اسلامی بدون در نظر گرفتن این مؤلفه از مؤلفه‌های اعتقادی و رفتاری ایرانیان مسلمان امکان‌پذیر نمی‌باشد. در این مقاله سعی بر آن شده است تا به تأثیرات اعتقادی و نظری این بحث در تدوین نقشه راه الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت پرداخته شود.

واژه‌های کلیدی: بلوغ اجتماعی، الگوی اسلامی – ایرانی، ریشه اعتقادی، آینده ایران

۱. مقدمه

بی‌شک، آرمانها قدرت بسیار خیره‌کننده‌ای در عرصه زندگی نوع بشر دارند و باعث شکوفایی استعدادهای آدمی شده و او را تربیت می‌کنند. در سایه شناخت از نقش آرمانهاست که شیعه پیوسته در طول تاریخ با آرمانهای رفیعی زندگی کرده و همیشه بزرگان شیعه در حفظ و حراست از این آرمان تأکید داشته‌اند. بر اساس این تربیت آرمانی است که مردم مسلمان ایران و بطور کلی جامعه اسلامی نهایت بلوغ خود را در تحقق آرمان بلند خود که همانا حکومت حضرت صاحب‌الامر، مهدی موعود است دیده و دل به آن بسته است.

به گواهی تاریخ تمام هم و غم شیعه راستین در طول اعصار گذشته بر ایجاد اسباب این مهم صرف شده است.

ممکن است بعضی بدون در نظر گرفتن مقدمات و اسباب مورد نیاز این مهم، در تعجیل آن پافشاری نمایند ولی این خواسته بنا بر فرمایش امام صادق (ع) پایانی جز هلاکت نخواهد داشت چرا که آفریدگار حکیم با شتاب و عجله بندگان عجله‌ای نمی‌نماید.

بر طبق فرمایش حضرت صادق (ع) تحقق این مهم نیازمند رسیدن به یک بلوغ است که در صورت تحقق این بلوغ در اجتماع، جامعه به آستانه تحقق ظهور نایل آمده است.

y.palizdar@yahoo.com

^۱ عضو هیات علمی پژوهشگاه مواد و انرژی

^۲ عضو هیات علمی موسسه آینده روشن

بنابراین اگر بعنوان یک مسلمان شیعه ایرانی غایت و مسئولیت جامعه خود را در تحقق نمودن شروط ظهور بدانیم و اگر بخواهیم برای محقق شدن این مسئله، به تدوین الگو نقشه راه همت گماریم ابتدا می‌بایست به مسئله نحوه تحقق بلوغ اجتماعی عنایت نموده و سپس تمامی هم و غم خود را در لحاظ کردن این فاکتورها در هر برنامه و نقشه راهی که تدوین می‌نماییم بکار بندیم.

۲. بلوغ اجتماعی با شاخص‌ها و عوامل موثر

شاخص‌های بلوغ اجتماعی را براساس بخشهایی از دعای شریف افتتاح که ناظر بر زمان حکمفرمایی امام عصر (عج) می‌باشد، چنین می‌توان دسته بندی نمود:

۱.۲. رغبت اجتماعی

مدیریت رغبت و میل در جوامع بشری از محورهای کلیدی و استراتژیک تعیین مشخصات یک جامعه می‌باشد. از این رو است که تمامی قدرتهای جهانی در پی تغییر میل و ذائقه بشری و متناسب کردن آن با اهداف خود می‌باشند.

بعبارتی یکی از شاخصه‌های بلوغ اجتماعی دارا بودن ذائقه اجتماعی الهی و صواب می‌باشد. همانگونه که در گذشته نیز اشاره شد حصول آوردن این شاخصه‌ها رفعتی نبوده و می‌بایست برای آن برنامه‌ریزی داشت. بعبارتی دیگری از مؤلفه‌های تحقق آرمان بزرگ شیعی هدایت جامعه به سمت دارا بودن ذائقه الهی است و در تدوین هر الگوی اجتماعی، فرهنگی می‌بایست به این مؤلفه مورد عنایت ویژه‌ای قرار گیرد. اشاره به راهکارها و مصادیق اجرایی این مبحث در این مجال نمی‌گنجد ولی اجمالاً می‌بایست پذیرفت که شکل گرفتن هر ذائقه‌ای در اجتماع وابسته به نوع ورودی‌های آن اجتماع است. مؤلفه‌های مختلفی از جمله محصولات فرهنگی، سیستم‌های تعلیم و تربیت و علی‌الخصوص نقش خانواده بعنوان اصلی‌ترین نهاد تربیتی حائز اهمیت می‌باشند.

۲.۲. شکایت اجتماعی

آدمی تا زمانی که از وضعیت موجود راضی باشد هیچگونه تلاشی جهت تغییر و حرکت به سمت وضعیت بهتر نخواهد کرد. این بدین معنی است که اگر آدمی درک درستی از وضعیت حال حاضر خود و فاصله آن و آنچه می‌تواند باشد، نداشته باشد، در فلاکت خواهد ماند. هر گونه الگوی درست تمدن و پیشرفت می‌بایست شرایطی را فراهم آورد که تک تک افراد جامعه به درستی به جایگاه رفیع انسانی خود واقف شده و هدف اصلی که آن رسیدن به جامعه مهدوی با مشخصات منحصر به فرد خود می‌باشد را به هیچ وجه از ذهن خود خارج ننمایند. در این راستا طرح مباحثی در خصوص مختصات و مشخصات جامعه آرمانی و همچنین ارائه جهت‌گیری روشن در خصوص تحقق آن آرمانها مؤلفه‌های ضروری برای یک الگوی اسلامی ایرانی رشد و پیشرفت می‌باشد.

۳.۲. استعانت

هرگاه که آدمی دارای ذائقه الهی بود و همچنین از مبدأ و مقصد خود آگاهی و اطلاع داشت درخواهد یافت که صرفاً با اسباب مادی و دنیوی قدرت نیل به اهداف عالی خود را ندارد و جامعه نیز بالطبع به بلوغ

نخواهد رسید. در اینجاست که نقش اکسیر دعا و نیایش، تضرع و زاری به درگاه ایزد تعالی نمود پیدا خواهد کرد.

شکل گیری هر نوع پیشرفت و تمدنی بدون در نظر گرفتن این اکسیر حیات بخش واقع بینانه نخواهد بود.

لذا بر برنامه‌ریزان طراحان الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت هست که جلوه‌های ارتباط با عالم معنی را نه تنها در روح حاکم بر الگو، بلکه در راهکارهای اجرائی آن نیز دیده و به آن اهتمام داشته باشند.

۳. نتیجه‌گیری

داشتن جامعه‌ای پیشرفته از ابعاد مختلف بدون داشتن برنامه‌ای مدوّن جهت نیل به آن میسر نخواهد بود. این برنامه‌ها و الگو می‌بایست بر اساس شاخصه‌ها و مؤلفه‌های هر فرهنگ و مذهبی نگاشته و طراحی شده و بدون استواری بر این شاخصه‌ها راه به جایی نخواهد برد. فرهنگ اسلامی- ایرانی کشور عزیزمان ایران نیز دارای شاخصه‌ها و مؤلفه‌هایی است که یکی از آنها اعتقاد به ظهور منجی و رسیدن به بلوغ اجتماعی در آن زمان می‌باشد.

مؤلفه‌های اعتقاد به ظهور منجی و بلوغ اجتماعی در سه بعد رغبت اجتماعی به نیکی، شکایت اجتماعی از وضع موجود و استعانت از درگان الهی جهت تغییر در وضع موجود تبلور پیدا می‌کند. در تدوین الگوی پیشرفت اسلامی- ایرانی می‌بایست به این مؤلفه‌ها اهتمام ویژه‌ای داشت و سعی در تقویت آنها نمود.

فهرست مراجع

- سهرابی، فرامرز. (۱۳۸۸). مدیریت سرعت تحول و سعادت ملی، مشرق موعود، ۵: ۳-۱۲.
- تمیمی آمدی، عبدالواحد بن محمد. (۱۳۶۶). غررالحکم، چاپ اول: انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی.
- علامه مجلسی، تحقیق علی اکبر غفاری. (۱۴۰۳ قمری). بحارالانوار، چاپ دوم: انتشارات الوفاء.